

С. В. Шумило

Павло (Погорілко)

ПАВЛО (Погорілко Павло Ферапонтович; 06. 11. 1869, м-ко Чернівці Ямпільського пов. Подільської губ., нині смт Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. — ?) — церковний діяч. Закінчив Немирівську чоловічу гімназію (нині Вінницького р-ну Вінницької обл.), Університет святого Володимира в Києві (1890), Київську духовну академію зі ступенем кандидата богослов'я (1894), сільськогосподарське відділення Київського політехнічного інституту (1911). У 1897 рукопокладений на священника. Душпастирював у Ямполі, с. Жолоби (нині Тульчинського р-ну Вінницької обл.). Від 1902 — завідувач Вінницької церковно-вчительської школи Подільської єпархії, від 1917 — директор Жолобянської української народно-трудова гімназії. Як представник від духовенства брав участь у засіданнях УЦР і Всеукраїнського національного конгресу (квітень 1917). Входив до Всеукраїнського православного церковного собору, в липні 1918 позбавлений делегатського мандата проросійською більшістю. У листопаді 1919 за читання Євангелія українською мовою відсторонений архієпископом *Пименом* (Пеговим), однак на прохання прихожан продовжив служити далі. Був активним прихильником автокефалії української Церкви, у травні 1921 обраний кандидатом на першого єпископа УАПЦ з дорученням поїхати до Стамбула чи Грузії для отримання єпископської хіротонії, проте через протидію радянської влади не зміг виїхати за межі України. На 1-му Соборі УАПЦ виступив в опозиції до ідеї пресвітеріанських «самохіротоній» єпископів УАПЦ, назвавши це «неканонічним актом». У січні 1923 прийняв хіротонію від обновленських (див. [Жива Церква](#)) ієрархів митрополита [Антоніна](#) (Грановського), архієпископа Іоанна (Альбинського) та єпископа [Александра](#) (Раєвського) і був призначений єпископом Кам'янецьким, вікарієм Подільської єпархії. Учасник 1-го Всеукраїнського з'їзду духовенства та мирян (лютий 1923), на якому обраний членом Всеукраїнського вищого церковного управління. У березні 1923 організував [Братське об'єднання парафій Українських православних автокефальних Церков](#), навколо якого на Поділлі об'єдналося до 83-х парафій. 1925 вступив у злуку з єпископом Лубенським *Феофілом* (Булдовським) і разом із ним та ще 3-ма єпископами у червні 1925 скликав Собор єпископів України, на якому проголошено утворення «Соборно-єпископської» УАПЦ. Обраний головою Президії Собору та возведений у сан архієпископа всієї України. Початково нова юрисдикція об'єднала понад 1000 парафій, проте поступово рух почав згасати. Влітку 1926 на чолі Собору єпископів став Феофіл (Булдовський). 1927 П. відійшов

від церковної діяльності. Відтоді учителював у Харкові. 31 жовтня 1933 заарештований, 26 січня 1934 за звинуваченням у приналежності до есерівської організації постановою Особливої наради при колегії ГПУ УСРР засуджений до 3-х р. заслання. Покарання відбував у м. Уральськ (Казахстан). Реабілітований 1989.

Рекомендована література

1. Зінченко А. Л. Благовістя національного духу: Українська Церква на Поділлі в першій третині ХХ ст. К., 1993;
2. Ігнатуша О. Православні церкви України у стані розколу та пошуках єдності (20—30-ті роки ХХ ст.). З., 2008;
3. Преловська І. М. Документальні матеріали з історії соборної діяльності Української автокефальної православної церкви (1921—1930) — Української православної церкви (1930—1937): Джерелознавчий аналіз // Укр. археогр. щоріч. К., 2009. Вип. 13/14;
4. Тригуб О. П. Розкол Російської православної церкви в Україні (1922—39 рр.): між Державним політичним управлінням та реформацією. М., 2009;
5. Кравчук Н. Р. Церковна діяльність архієпископа Павла (Погорілка) (РПЦ—УАПЦ—УСЦ—БОПУПАЦ—УСЕЦ) // Література та культура Полісся: Наук. зб. Вип. 109. Сер. Філологічні науки. № 23. Ніжин, 2023.

Бібліографічний опис:

Павло (Погорілко) / С. В. Шумило // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882987>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).